

COEN TEULINGS

Onredelijke Griek pak je met realisme aan

En wat nu? De oorverdovende stilte vanuit Brussel verradt het antwoord: de Europese leiders hebben geen idee. Ik geef het direct toe. Ook ik was verbijsterd over Tsipras' laatste zet: na maanden onderhandelen eindelijk een akkoord. En dan, vijf over twaalf, aankondigen dat daarover nog wel een referendum gehouden wordt, waarna je het akkoord met negatief stemadvies zult voorleggen. Ik zou als onderhandelaar witheet zijn geworden. Commissievoorzitter Juncker wist er wel raad mee. Hij verhoogde de inzet: „Dit is geen referendum over het akkoord, dit is een referendum over Europa.” Kortom: als Griekenland nee stemt, dan moet ze de gevolgen - Grexit - zelf dragen. De keus is aan de Grieken: stem voor Europa! Alle regeringsleiders zeiden het hem na. Welnu, de Grieken hebben gekozen: nee. In hun eigen ogen hebben zij echter helemaal niet tegen Europa gestemd. Zij hebben gestemd tegen dit akkoord, of beter, dit dictaat. Er is geen steun voor een akkoord zonder schuldverlichting. En hoe manmoedig wij ook hebben volgehouden dat de keuze aan de Grieken was, nu blijkt het ook onze keus. Ook onze terugvalpositie - zoek het zelf maar uit - is namelijk zwak. Willen wij echt dat Griekenland een *failed state* wordt? Willen wij echt onze vorderingen op Griekenland in één keer afschrijven? Dat kost zeker veel geld. En *last but, not least*: willen wij de geloofwaardigheid van Europa verder aantasten? De Grieken hebben de Europese leiders dus op zichzelf teruggeworpen. En wat blijkt? Zij staan met hun mond vol tanden.

Met een miljoen schuld heeft niet de schuldenaar, maar de bank een probleem

Op internet valt de Nederlandse discussie over de Griekse kwestie makkelijk te achterhalen. Vier jaar geleden verscheen Jan Kees de Jager bij Buitenhof (*Google: Jan Kees de Jager, Griekenland, Buitenhof*). Aanleiding was een CPB-rapport dat pleitte voor gedeeltelijke kwijtschelding van Griekse schuld. Toen ging het slechts om 100 miljard. Dat was in het belang van Nederland, aldus het CPB. Met een schuld van 1000 euro aan de bank heb jij een probleem. Met een schuld van een miljoen euro, heeft de bank een probleem. Die schuld kan je namelijk nooit meer terugbetalen en dus zal je dat ook niet meer proberen. Pas na gedeeltelijke kwijtschelding ben je weer bereid je uit te sloven. Is dat redelijk van jou? Nee. Is het realistisch voor de bank? Ja. Alleen zo krijgt de bank misschien nog iets terug. Welnu: wij, Nederduitsland, waren in 2011 de bank, de Grieken waren de schuldenaar. Niet de Grieken hadden dus het probleem, maar wij. Gedeeltelijk kwijtschelding was de enige optie om althans nog iets terug te krijgen.

Het CPB stond in deze analyse niet alleen. Jan Kees de Jager was het er echter niet mee eens. Wie het interview terugziet, raakt bijna ontroerd. Volgens De Jager zou een privatiseringsprogramma 50 miljard opbrengen. Zou u in 2011 hebben geïnvesteerd in, noem eens wat, de luchthaven van Athene? Extra bezuinigingen zouden de Griekse economie volgens De Jager stimuleren. Wist u dat bezuinigingen goed zijn voor economische groei? Welnu, ik ook niet. Schuldverlichting kwam er dus niet. Inmiddels is het gat 300 miljard. Schulden crises hebben namelijk een vast verloop. Snelle sanering is goedkoper, maar politiek onhaalbaar. Dus gaat het langzaam, tegen veel hogere kosten. Zo lang Europese politici, de leden van de Eurogroep voorop, blijven zeggen dat de keus aan de Grieken is, ontloep zij de vraag. Weet u nog: met een miljoen schuld heeft niet de schuldenaar, maar de bank een probleem. Dat zijn wij. Dat heeft het Griekse nee ons laten zien. De oorverdovende stilte sindsdien suggereert dat die boodschap begint te landen. Wie weet is het nog niet te laat. Het is immers pas vijf over twaalf.

Coen Teulings is hoogleraar aan de universiteiten van Cambridge en Amsterdam.